

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ป.๓

ผู้เรียบเรียง

พระระพีณ พุทธิสารโ

พระมหามณัส กิตติสารโ

ผู้ตรวจ

รองศาสตราจารย์วรินทร์ มาศกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรเทิง พาพิจิตร

อาจารย์แหวนทอง บุญคำ

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ศรัชัย ท้าวมิตร

ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

สงวนลิขสิทธิ์

สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด

พ.ศ. ๒๕๕๕

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

๗๐๑ ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐-๒๒๔๓-๘๐๐๐ (อัตโนมัติ ๑๕ สาย), ๐-๒๒๔๓-๑๘๐๕

แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : ๐-๒๒๔๑-๔๑๓๑, ๐-๒๒๔๓-๗๖๖๖ web-

site : www.iadth.com

คำนำ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ซึ่งมีเนื้อหาครบถ้วน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธาในพระพุทธศาสนา และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยมีการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน และใช้ภาพประกอบที่สวยงาม เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดกระบวนการคิดและเกิดความสนใจศึกษาเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังช่วยหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข

ในหนังสือเรียนมีองค์ประกอบดังนี้ ผังสาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหาและข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ข้อมูลด้านอาชีพที่น่ารู้ เว็บไซต์แนะนำ ความรู้เพิ่มเติม ปลอดภัยไว้ก่อน กิจกรรมการเรียนรู้ และคำถามพัฒนากระบวนการคิด

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

คณะผู้จัดทำ

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

สารบัญ

หน้า

ผังสาระการเรียนรู้	ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	ความสำคัญของพระพุทธศาสนา และพุทธประวัติ	๕
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒	พุทธสาวก ชาดก และพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง	๑๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓	พระไตรปิฎกและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	๒๙
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔	หน้าที่ชาวพุทธ และมรรยาทของชาวพุทธ	๔๒
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕	การบริหารจิตและเจริญปัญญา	๔๙
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖	ศาสนพิธี	๕๗
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗	ศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย	๖๓
บรรณานุกรม		๘๐

ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

ผังสาระการเรียนรู้

ส ๑.๑

ตัวชี้วัดข้อ ๑ อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาและพุทธประวัติ
ตัวชี้วัดข้อ ๒ สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึงปรินิพพานหรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาและพุทธประวัติ
ตัวชี้วัดข้อ ๓ ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ พุทธสาวก ชาดก และพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง
ตัวชี้วัดข้อ ๔ บอกความหมาย ความสำคัญของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ พระไตรปิฎกและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
ตัวชี้วัดข้อ ๕ แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ พระไตรปิฎกและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
ตัวชี้วัดข้อ ๖ เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การบริหารจิตและเจริญปัญญา
ตัวชี้วัดข้อ ๗ บอกชื่อ ความสำคัญและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนาอื่น ๆ	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ ศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย

ส ๑.๒

ตัวชี้วัดข้อ ๑ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวก ศาสนสถาน ศาสนวัตถุของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ หน้าที่ชาวพุทธ และมรรยาทของชาวพุทธ
ตัวชี้วัดข้อ ๒ เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ ศาสนพิธี
ตัวชี้วัดข้อ ๓ แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ หน้าที่ชาวพุทธ และมรรยาทของชาวพุทธ

ตัวชี้วัด

๑. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย (ส ๑.๑ ป.๓/๑)
๒. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึงปรินิพพาน หรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส ๑.๑ ป.๓/๒)

ผังสาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ

๑. พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย และก่อให้เกิดวัฒนธรรมที่ต้งามที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสังคมไทยในด้านต่าง ๆ
๒. พระพุทธประวัติเป็นประวัติของพระพุทธเจ้าที่พุทธศาสนิกชนควรศึกษา เพื่อให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของพระองค์ที่ทรงบำเพ็ญเพียรจนตรัสรู้ และเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๑. ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย

พระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ
ของพุทธศาสนิกชน

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ และมีความสำคัญต่อสังคมไทย ในฐานะเป็นรากฐานทางวัฒนธรรม สังคม และการดำรงชีวิตของคนไทย

พระพุทธศาสนาในสังคมไทยมีส่วนสำคัญในวิถีชีวิตของคนไทย อันมีลักษณะที่สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาอย่างใกล้ชิดในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่วัฒนธรรม การดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย

และผสมผสานอยู่ในแนวความคิดจิตใจที่มีลักษณะเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ จนกระทั่งก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมประเพณี และรูปแบบการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

การทำพิธีกรรมทางศาสนาในงานแต่งงาน

๑.๑ ความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิตประจำวัน

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่ นับถือ การดำเนินชีวิตของคนไทยมีความผูกพันอยู่กับพระพุทธศาสนาอย่างแนบแน่น โดยนำ**หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา**มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวัน จนหล่อหลอมให้คนไทยเป็นคนจิตใจดี มีเมตตา มีวิถีชีวิตเรียบง่าย มีชีวิตอยู่เพื่อประกอบกรรมดี เช่น พระพุทธศาสนาปลูกฝังให้คนไทยมีความกตัญญูกตเวทีก มีศรัทธาใน**การสวดมนต์** เพื่อระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย เพื่อฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญา ที่ช่วยให้จิตสงบ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของสมาธิที่ทำให้เกิดสติ ไม่ประมาท

ในการดำเนินชีวิต มีศรัทธาใน**การทำบุญตักบาตร** หนึ่งใน การสร้างบุญหรือ การทำความดี รู้จักการให้ เสียสละ คือ ทาน รู้จักการ**แสดงความเคารพ** ด้วยการกราบ การไหว้ เป็นผลมาจากการที่พระพุทธศาสนาสอนให้ชาวพุทธมี สัมมาคารวะ และมีความอ่อนน้อมถ่อมตน

การทำบุญตักบาตร เป็นการส่งเสริม
พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง

ความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมรรยาท
ที่ดีงามของชาวพุทธ

การสวดมนต์ไหว้พระทุกวันเป็นหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานในวิถีชาวพุทธ

๑.๒ พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานทางวัฒนธรรม

ความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ศรัทธาในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำให้คนไทยสร้างโบราณสถาน โบราณวัตถุทางพระพุทธศาสนา เช่น วัด พระพุทธรูป ภาพวาด วรรณคดี และสถาปัตยกรรมต่าง ๆ มากมาย มีส่วนเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมไทยให้เป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติ และเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย

ประเพณีลอยกระทงเกิดจาก
การนับถือพระพุทธศาสนา

๒. พุทธประวัติ

๒.๑ สรุปรูปพุทธประวัติ

พระพุทธศาสนากำเนิดที่ประเทศอินเดีย ศาสดาของพระพุทธศาสนา คือ **พระพุทธเจ้า** ทรงมีพระนามเดิมว่า **เจ้าชายสิทธัตถะ** เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะกับพระนางสิริมหามายาแห่งกรุงกบิลพัสดุ์ (อ่านว่า กะ-บิน-ละ-พัต)

เมื่อพระนางสิริมหามายาทรงพระครรภ์ (อ่านว่า พระ-คัน หมายถึง ตั้งท้อง) และใกล้ครบกำหนดประสูติ จึงทูลลาพระเจ้าสุทโธทนะเพื่อเสด็จกลับไปประสูติที่กรุงเทวทหะ ตามธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติในสมัยนั้นที่ว่า สตรีจะต้องคลอดลูกที่บ้านพ่อแม่ของตนเอง เมื่อเสด็จมาถึง ณ ลุมพินีวัน ซึ่งอยู่ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะ พระนางสิริมหามายาได้ประสูติพระราชโอรสที่**ได้ด้นสาละ** ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ก่อนพุทธศักราช ๘๐ ปี

หลังจากพระราชโอรสประสูติได้ ๕ วัน พระเจ้าสุทโธทนะได้เชิญพราหมณ์ ๑๐๘ คน มาทำพิธีชานพระนามและทำนายพระลักษณะ โดยได้ชานพระนามว่า **สิทธัตถะ** แปลว่า **ผู้สำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา (ต้องการ)** จากนั้นจึงทำนายพระลักษณะ โดยพราหมณ์

เจ้าชายสิทธัตถะประสูติได้ด้นสาละ ณ ลุมพินีวัน

๗ คน ทำนายว่า ถ้าอยู่ครองราชสมบัติ จะได้เป็นพระมหาจักรพรรดิ (อ่านว่า จัก-กระ-พัต) ผู้ยิ่งใหญ่ ถ้าออกผนวชจะได้เป็นศาสดาเอกของโลก

แต่ **โกณฑัญญะพราหมณ์** (อ่านว่า โจน-ทัน-ยะ-พราหม) ทำนายว่า เจ้าชายสิทธัตถะจะเสด็จออกผนวชและเป็นศาสดาเอกของโลก หลังจากประสูติได้ ๗ วัน พระมารดาสิ้นพระชนม์ (ตาย) เจ้าชายสิทธัตถะจึงอยู่ในความดูแลของพระนางมหาปชาบดีโคตมี (อ่านว่า พระ-นาง-มะ-หา-ปะ-ชา-บอ-ดี-โค-ตะ-มี) ผู้เป็นน้า

เมื่อเจ้าชายมีพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา ได้อภิเษกสมรส (แต่งงาน) กับพระนางยโสธรา (พิมพา) และมีพระโอรสพระนามว่า **ราहुล** แปลว่า บ่วง

วันหนึ่งเจ้าชายสิทธัตถะได้เสด็จประพาสอุทยาน (สวน) และพบ **เทวทูตทั้ง ๔** คือ **คนแก่ คนเจ็บ คนตาย** พระองค์ทรงเกิดความสลดพระทัยและคิดว่า “ชีวิตเราคงหนีไม่พ้นสภาพอย่างนี้แน่” จึงทรงคิดหาวิธีให้พ้นจากความทุกข์เหล่านั้น และพระองค์ทรงเห็น**นักบวช**รูปหนึ่ง มีกิริยาสงบเรียบร้อย จึงเกิดความเลื่อมใสและคิดว่า คงเป็นวิธีการหลุดพ้นจากความทุกข์

ทรงเห็นสภาพความจริงของชีวิตและนำไปสู่การออกผนวช

เจ้าชายสิทธัตถะได้ตัดสินพระทัยเสด็จออกผนวชโดยเสด็จออกจากพระราชวังในคืนที่พระโอรสประสูติ และผนวชบริเวณริมฝั่งแม่น้ำอโนมา

๒.๒ บำเพ็ญเพียร

เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวช เมื่อพระชนมายุ ๒๙ พรรษา ได้ศึกษาอยู่ในสำนักของอาจารย์อาฬารดาบส และอุททกดาบสจนสำเร็จ แต่ก็ยังไม่สามารถตรัสรู้ได้ จึงเปลี่ยนวิธีไปเป็น การบำเพ็ญทุกรกิริยา (อ่านว่า ทุก-กะ-ระ-กิ-ริ-ยา) คือ การทรมานร่างกายให้ลำบากด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาเพื่อแสวงหาหนทางพ้นทุกข์

- * ทรงกตพระทนต์ด้วยพระทนต์ (การกัดฟัน) กตพระตาลุด้วยพระชีวหา (เอาลิ้นดันเพดาน) จนพระเสโท (เหงื่อ) ไหลทางพระกัจฉะ (รักแร้)
- * ทรงกลั่นลมอัสสาสะ ปัสสาสะ (กลั่นลมหายใจเข้าออก) จนปวดพระเคียร (ศีรษะ)
- * ทรงอดพระกระยาหาร (อาหาร) จนพระวรกาย (ร่างกาย) ชubbผอมและไม่มีเรียวแรง

ในที่สุดพระองค์ทรงทราบว่า วิธีที่ทำอยู่ไม่ใช่หนทางแห่งการตรัสรู้ จึงหันมาเสวยพระกระยาหาร และบำเพ็ญเพียรทางจิต โดยยึดหลักทางสายกลาง

ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ที่คอยปรนนิบัติพระองค์ในขณะที่บำเพ็ญทุกรกิริยา เห็นพระองค์เสวยพระกระยาหารตามปกติ ก็เข้าใจว่าพระองค์ทรงละความเพียรพยายาม จึงเลิกปรนนิบัติพระองค์ และทิ้งพระองค์ไปอยู่อสิปตนมฤคทายวัน (อ่านว่า อี-ลี-ปะ-ตะ-นะ-มะ-ริก-คะ-ทา-ยะ-วัน) พระองค์จึงทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตโดยไม่มีผู้ใดรบกวน

ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ นางสุชาดาผู้เป็นธิดาของเศรษฐีได้นำข้าวมธุปายาส (อ่านว่า มะ-ทุ-ปา-ยาต หมายถึง ข้าวที่หุงด้วยนมโค ใช้สำหรับบวงสรวงเทพเจ้า) มาถวายพระสิทธัตถะ โดยเข้าใจว่าพระองค์เป็นรุกขเทวดา หลังจากเสวยข้าวมธุปายาสหมดแล้ว ทรงถือถาดทองไปยังแม่น้ำเนรัญชราและทรงอธิษฐานว่า “ถ้าได้สำเร็จเป็นพระพุทธรเจ้า ขอให้ถาดจงลอยทวนกระแสน้ำ” ถาดนั้นได้ลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไปและได้จมลงสู่ใต้บาดาล หลังจากทรงลอยถาดแล้ว จึงเสด็จไปประทับที่ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์

๒.๓ ผจญมาร

พระสิทธัตถะทรงตั้งพระทัยแน่วแน่ว่า ถ้ายังไม่ได้บรรลุเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะไม่ลุกขึ้นจากที่ประทับ แม้ว่าเลือดจะ

นางวสุนธรา (แม่พระธรณี) ปีบมวยผมให้น้ำท่วมหมู่มาร

เหือดแห้งไปเหลือแต่หนัง เอ็น และกระดูกก็ตาม หลังจากนั้นจึงกำหนดจิตเจริญสมาธิ ก่อนที่จะตรัสรู้ พระองค์ทรงผจญกับหมู่มารจำนวนมาก ที่นำกองทัพมาล้อมพระองค์ และแสดงอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ เพื่อขัดขวางไม่ให้พระองค์

ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แต่พญามารก็ไม่สามารถขัดขวางพระองค์ได้ พระองค์ทรงประทับนั่งอย่างสงบนิ่ง แม้พระธรณีได้ปรากฏกายขึ้นมาจากปฐพี (อ่านว่า ปะ-เถ-พี หมายถึง พื้นดิน) บีบน้ำจากมวยผมที่ชุ่มไปด้วยน้ำทักษิโณทก (น้ำที่พระพุทธเจ้าทรงกรวดทุกครั้งเวลาที่ทรงบำเพ็ญบุญบารมี) ให้ไหลท่วมหมู่มารจนหมดสิ้น

๒.๔ ตรัสรู้

หลังจากทรงชนะมารพระพุทธองค์ทรงตั้งพระทัยอย่างแน่วแน่ ให้ปราศจากกิเลสจนบรรลุธรรม ทรงปฏิบัติธรรมด้วยจิตที่สงบ จนกระทั่งหมดกิเลสด้วยพระปัญญา บรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ (อ่านว่า อะ-นุ-ตะ-ระ-ล่ำ-มา-ล่ำ-โพ-ทิ-ยาน) เป็นลำดับดังนี้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ ณ ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์

ยามต้น (ปฐมยาม) ความรู้แจ้งถึงอดีตชาติ

ยามกลาง (มัชฌิมยาม) ความรู้แจ้งถึงการเวียนว่ายตายเกิดของสรรพสัตว์ ตลอดจนความแตกต่างที่เรียกว่า **กรรม**

ยามสุดท้าย (ปัจฉิมยาม) ความรู้แจ้งในการกำจัดกิเลสให้สิ้นไป

หลังจากนั้นพระองค์ทรงตรัสรู้ธรรมที่เรียกว่า **อริยสัจ ๔** คือ ทุกข์ หมายถึง ความทุกข์ สมุทัย หมายถึง เหตุของการเกิดทุกข์ นิโรธ หมายถึง การดับทุกข์ และมรรค หมายถึง วิธีดับทุกข์ ในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ณ ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ เมื่อพระชนมายุได้ ๓๕ พรรษา

๒.๕ ปฐมเทศนา

หลังจากตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงตั้งพระทัยอันเปี่ยมด้วยพระเมตตาที่จะแสดงธรรมโปรดสัตว์โลก ทรงพิจารณาถึงผู้ที่เสด็จไปโปรดอย่างรอบคอบเพื่อเผยแผ่หลักธรรมที่ทรงตรัสรู้ พระองค์ได้เสด็จไปยังอิสิปตนมฤคทายวัน เพื่อแสดงธรรมเทศนา กัณฑ์แรก คือ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** (อ่านว่า ท่า-มะ-จัก-กัปปะ-วัต-ตะ-นะ-สูด) ว่าด้วยเรื่องอริยสัจ ๔ และมรรค ๘ ให้แก่ปัญจวัคคีย์ฟัง ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ในครั้งนั้น **โกณฑัญญะ** ได้บรรลุพระโสดาบัน และขออุปสมบทเป็น**พระภิกษุรูปแรก**ในพระพุทธศาสนา ซึ่งทำให้มีพระรัตนตรัยครบสามประการ คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ต่อมาปัญจวัคคีย์ที่เหลือจึงได้ดวงตาเห็นธรรมสำเร็จเป็นพระอรหันต์และอุปสมบทเป็นพระภิกษุ

พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕

๒.๖ ปรีณิพพาน

พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปอย่างกว้างขวาง ยังดินแดนต่าง ๆ เป็นเวลา ๔๕ พรรษา เมื่อพระชนมายุ ๘๐ พรรษา จึงเสด็จดับขันธปรินิพพานในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ (วันวิสาขะ) ณ ใต้ต้นสาละ เมืองกุสินารา ก่อนปรินิพพานทรงประทาน **ปัจฉิมโอวาท** (คำสอนครั้งสุดท้าย) แก่พระสงฆ์ว่า “สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงบำเพ็ญศีล สมาธิ ปัญญา ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด”

พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานใต้ต้นสาละ

สนุกกับคำศัพท์

Buddha	(บูด'ดะ)	พระพุทธเจ้า
monk	(มั่งค)	นักบวช พระสงฆ์

พุทธประวัติ www.dhammathai.org/indexthai.php

กิจกรรมการเรียนรู้

- ให้นักเรียนยกตัวอย่างวัฒนธรรมและประเพณีไทยที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งบอกความสำคัญ โดยออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน
- ให้นักเรียนหาภาพหรือข่าวที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชน
- วาดภาพ ระบายสีพุทธประวัติตอนที่นักเรียนสนใจ พร้อมทั้งเขียนคำบรรยายใต้ภาพให้สัมพันธ์กับเหตุการณ์ในภาพ และนำมาจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียน
- ให้นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติเป็นแผนภาพความคิด

คำถามพัฒนาการกระบวนการคิด

- พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อสังคมไทยอย่างไรบ้าง
- พระพุทธศาสนาสร้างสรรคผลงานทางวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง
- เพราะเหตุใดเจ้าชายสิทธัตถะทรงตัดสินใจออกผนวช
- การเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธเจ้าก่อให้เกิดผลอย่างไร
- นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติมาปฏิบัติอย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม